

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Titulus XVII. De Conservatoribus Privilegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

IX. Qui student Romæ Juri Canonico vel Civili, iisdem Privilegiis, quibus Studentes in Studiis Generalibus, potiuntur. *C. 2. De Privileg. in VI.*

X. Canonici à Capitulis missi ad vacandum Theologiæ in Studiis Generalibus, per Quinquennium Beneficiorum suorum redditibus gaudent. *C. 5. De Magistr.*

XI. Parochi eodem Privilegio gaudent per Septennium, si permittente Episcopo, illud tempus in Studiis Generalibus transigant, *C. 34. De Elect. in VI.*

XII. Patriarchæ *C. 23. De Privileg.* Cæteris Episcopis præminent; Constantinopolitanus Primum post Papam occupat locum; Alexandrinus Secundum; Antiochenus Tertium; Hierosolymitanus Quartum; post acceptum à Papâ Pallium suis Suffraganeis largiuntur, Crucem antè se deferri faciunt, ubique, exceptis Locis, in quibus adest Papa, vel illius Legatus Apostolicæ Legationis utens Insignis.

XIII. Anglis concessum dicitur, *C. 17. De Foro Compet.* Privilegium, quo citrà Mare pro Causis Pecuniariis conveniri non possint; idque à Sede Apostolicâ *Cap. 17. De Foro Competenti.* De hoc Privilegio tanquam de re certâ non loquimur, quia GREGORIUS IX. è quo *C. cit.* sumitur, de illo dubitare videtur.

XIV. *C. 1. Ut Lite pendente.* Eboracensi Archiepiscopo concessum erat ab HONORIO II. ut per totam Angliam Crucem deferre posset, quod ab ALEXANDRO III. confirmatum fuerat.

XV. *Clem. 2. De Privileg.* permittitur Archiepiscopo, ut per quævis Loca exempta Provinciæ suæ, Crucem deferre faciat, Populo benedicat, Divina privatim & publicè audiat, eademque celebrare in Pontificalibus possit, vel coràm se celebrari faciat sine Pontificalibus; eadem permittuntur Episcopo præter primum, quod sibi non convenit.

XVI. Sunt Abbates, quibus indultum est, *Cap. 3. De Privil. in VI.* ut, dum Officia Divina celebrant in Ecclesiis sibi pleno jure Subjectis, post Missarum Solemnia & Vespertinas ac Matutinas Laudes Populum solemniter benedicere possint, utque Conventibus Monasteriorum suorum, super quos Jurisdictionem quasi Episcopalem exercent, Tonsuram conferre valeant Clericalem.

XVII. *C. 6. De Privil. in VI.* Abbatibus, tam non Exemptis, quam Exemptis, concessus est usus Mitræ, modò in Conciliis Provincialibus, quibus interesse debent, non Exempti utantur tantùm Mitris simplicibus albis ac planis; Exempti verò aurifriziatis, sine Laminis aureis, vel argenteis, & sine gemmis.

XVIII. Episcopis, *Cap. 4. De Sent. Excomm. in VI.* illorumque Superioribus indultum est, ne Censuris ipso facto incurrendis subjiciantur, nisi in Canonibus, quibus feruntur, exprimantur.

XIX. *C. I. CAUS. XVI. QUÆST. II.* omnibus Monachis datur licentia, ut Ecclesiarum suarum Presbyteros investiant, id est instituant: idque, ne inter Monachos & Clericos ab alio, quam à Monachis institutos, instigante Diabolo, discordiæ, dissensiones, & scissura fiant.

Verùm Privilegium istud revocatum vel potiùs temperatum videtur, *C. 6. ibidem,* adeò, ut qui in Ecclesiis Monachorum instituendi sunt Presbyteri, à Monachis eligantur, ab Episcopis verò probentur & instituantur, eoque temperamento, Monachis & Episcopo obnoxii facti Sacerdotes instituti, avocantur, ne hos vel istum lædant.

Ut utrumque locum conciliet GRATIANUS, Priorem de Ecclesiis pleno jure concessis interpretatur, Posteriorem de aliis; sed in neutro hujus distinctionis fundamentum apparet.

A verò forsan non aberraret, qui Caput illud de Ecclesiis, in quibus à Monachis & pro Monachis Officia Divina celebrantur, istud verò de Ecclesiis, in quibus pro Populo Divina fiunt, intelligeret; Quæstio siquidem in illo proposita, circà Ecclesias pro quiete Monachorum à Conciliis concessas, versatur; in isto

verò de solis Ecclesiis Parochialibus sermo fit; sed cum Prior suppositivus sit, non multùm curandum de illius cum Posteriori conciliatione.

XX. Extant Religiosi, quibus ab Apostolicâ Sede concessum est. *Clem. 1. De Privil. §. 2.* ut Familiaribus suis, Domesticis, aut Pauperibus in Hospitalibus suis degentibus, Sacramenta possint Ecclesiastica ministrare, ipsisque Privilegium à CONCILIO VIENNENSI conservatur, *ibid. & à CONC. TRID. C. II. SESS. XXV. De Regularib.*

XXI. Hospitalariis, Templariis, & Quibusdam aliis, tum Monachis, tum Canonicis, à Sede Apostolicâ indultum erat, ne quis, postquam professus erat, apud eos, ad alium Locum posset invitis iis, arctioris etiam vitæ obtentu, transire *C. 18. De Regular.* Privilegium istud ita interpretatur INNOCENTIUS III. ut illud destruere videatur, cum ad Jus Commune restringat, ait enim intelligendum esse de Casibus, in quibus ex levitate, vel ex temeritate in strictiorem transire quis vellet; hoc autem sic intellecto nihil conceditur Hospitalariis, quod Jure Communi sibi aliisque non concedatur.

Nihilominus inutile non erat Privilegium; hoc enim operabatur, ut duplici vinculo impedirentur Hospitalarii, aliique memorati, ne sine justâ causâ & sine maturâ deliberatione in arctiorem Religionem transirent; nempe vinculo Privilegii, & vinculo Juris Communis: Duplici exemplo id confirmari posset: Clausula, *appellatione remota,* etsi excludat appellationem frivolum, quæ Jure Communi excluditur, inutilis non judicatur. Votum quoque rei præceptæ, quamvis ad nihil novi obliget, inutile non censetur. *C. 7. De Regul.* docet Cistercienses fuisse ex illis Monachis, quibus id genus Privilegii concessum erat.

TITULUS XVII.

De Conservatoribus Privilegiorum.

REGULA I.

In toto Juris Canonici Corpore, prout etiam Concilium Tridentinum comprehendit tanquam præcipuam Septimi Decretalium Partem, non extant nisi Capita tria, quæ de Conservatoribus loquantur, nempe.

C. 1. & 15. De Off. Jud. Deleg. in VI. & C. 5. SESS. XIV. CONC. TRIDENT. de Ref.

REGULA II.

Non ab alio dabantur, in Jure, quam à Sede Apostolica.

REGULA III.

Conservatores dicuntur, qui ad Privilegia aliorum conservanda dantur.

REGULA IV.

Quæ circà Conservatorum Jurisdictionem docet Jus Canonicum, non sunt in usu, sed ipsis sola remanet Protectionis cura.

REGULA V.

Antè Constitutionem INNOCENTII IV. relatum, circà Conservatores habetur nihil in Corpore Juris Canonici: attamen de Conservatorum Commissionem INNOCENTIUS IV. loquitur, ut de re usitata, undè illam introduxisse non videtur. *C. 1. De Off. Deleg. in VI.*

REGULA VI.

Ob id solum dantur, ut à manifestis Injuriis & Violentiis Privilegiatos tueantur; in eo solo Munus & eorum Jurisdictionis consistunt.

C. 1. 15. De Off. Deleg. in VI.

Hinc conicere licet, quòd Privilegiati vexati à Judicibus Ordinariis, circà Privilegia sua, ad Summos recur-

recurrerint Pontifices, & Extraordinarios obtinuerint, qui ab hujusmodi vexationibus eos defenderent, ac promptissimè liberarent.

REGULA VII.

Quæ Judicalem exigunt Indaginem Conservatoribus expressè prohibentur; Interdicitur quoque illis, ne extrà Civitates vel Dioeceses, in quibus deputati sunt, procedant, nevé Quemquam à sine Dioecesis ipsius ultrà unam diatam trahant, nevé etiam vices suas cuiquam committant, exceptis Citationibus & Sententiarum Denuntiationibus, si primum ex his vetitis violetur, Conservator sit per annum ab Officio suspensus; Pars, quæ id procurat, Excommunicationem incurrit, à quâ absolvi nequit, nisi post integram expensarum solutionem, præterea, quod sit, irritum est, sicut & cætera prohibita, si violentur.

REGULA VIII.

Quibusvis Fidelibus hujusmodi Conservatores dantur, iis etiam, qui hocce præsidio non indigere videntur, quales Principes Supremi, sed præcipuè Personis Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quàm Regularibus, nec non & Universitatibus & Hospitalibus.

C. 15. De Off. Deleg. in VI.

REGULA IX.

Quoad durationem, & nonnulla alia, Officium Conservatoris cum Delegati Officio convenit.

C. 15. De Off. Deleg. in VI. §. Officium.

REGULA X.

Conservator Conservatoris sui nullus esse potest: nec etiam cuiusvis sui Superioris, nisi de Rege Superiore agatur. Excluditur ab hac Commisione, Quicumque non est in Personatu vel suprâ constitutus.

C. 15. De Off. Deleg. in VI. §. Nullus.

REGULA XI.

Litteræ Conservatoris, quibus permittitur tam Actori, quàm Reo, ut eligat Conservatorem, sive in Criminalibus, sive in Civilibus, sive pro Causis Familiarium suorum, sive pro suis, à CONCILIO TRIDENTINO abolentur; respectu utriusque, quoad Criminalia; respectu Actoris tantum, quoad Civilia; respectu verò Rei ita restringuntur, quòd iis uti non valeat, nisi pro se, & duobus suis Familiaribus, quos propriis sumptibus sustentat, quòdque si à Reo electus Conservator Actori suspectus sit, vel inter Istum & Ordinarium de Competentiâ lis sit, non procedatur, antequàm per Juris arbitros super Suspensione vel Competentiâ fuerit judicatum.

C. 5. SESS. XIV.

REGULA XII.

Excipit à Decreto suo CONCILIUM TRIDENTINUM Univeritates Doctorum, vel Scholarium Collegia, Regularia Loca, Hospitalia hospitalitatem actu exercentia, nec non istorum omnium Locorum Personas, id est Rectores. *ibidem*

TITULUS XVIII.

De exhibendis Privilegiis.

Circà Privilegiorum exhibitionem, Duo quæri possunt; 1. An qui voluerit uti Privilegio, illud exhibere teneatur? 2. An eo casu, quo exhibendum est, Originale exhibendum sit?

Tom. I.

REGULA I.

Quicumque Privilegium allegat in Corpore Juris non clausum, illud exhibere tenetur.

Colligitur 1. ex C. 1. De Elect. EXTRAVAG. COMM. Docet, non credendum Asserenti se in Officio, vel Gradu, vel Dignitate constitutum, nisi, quod asserit, legitimis ostenderit documentis; undè sequitur nec credendum Alleganti Privilegium, nisi illud exhibuerit.

2. Ex Can. 8. DIST. C. In eo S. GREGORIUS scribens Joanni Episcopo Ravennæ, asserenti à Prædecessoribus Papis singularia Privilegia circà Pallium accepisse, ait, oportere, ut illa ostendat, sibi concessa esse.

3. Ex Cap. 7. & 8. De Privileg. In iis enim præcipitur, ut ex tenore Privilegiorum, quæ emergunt, circà illa, dubitationes solvantur; undè consequens est, exhibenda esse ipsa Privilegia, si de illorum existentia dubitetur; cum sicuti tenor Privilegiorum probat, quid contineant, ita ipsa Privilegii Communicatio probat, illud esse concessum.

REGULA II.

Ipsum Privilegii Originale exhibendum est, nisi justà de causâ, autoritate Judicis, illud descriptum, post accuratum illius examen, pateat.

Regula inferitur ex C. 5. De Crim. falsi. Enumerat fraudes, quibus falsa Instrumenta cuduntur, hinc consequitur, ipsa Instrumenta, prout primum facta sunt, inspicienda esse, ut facile dignosci possit, an sint legitima an suppositicia. Idem insinuat C. 7. & 8. De Privileg. cum ad ipsum tenorem Privilegiorum remittant, ipse autem tenor certò sciri nequeat, non inspecto Originali.

Exceptio colligitur ex C. 16. De fide Instrument. Tradit, Transumpta, autoritate Judicis facta, post diligentem ipsorum Instrumentorum inspectionem, propter vetustatem aliamvè justam causam, eandem autoritatem habere, ac Originalia.

Utraque Regula cum ipsa etiam exceptione, aliisque pluribus notatu dignis, legitur etiam in C. 7. De Privileg. in VI. Hæc enim habet. *Statuimus, ut ii, qui se asserunt per Privilegia seu Indulgentias Apostolica Sedis Exemptos, à Locorum Ordinariis requisiti, hujusmodi Privilegia vel Indulgentias, quibus se dicunt fortè munitos, ipsis Ordinariis, in loco congruo & securo, aut aliquibus Prudentibus Viris omni suspitione carentibus, ad hoc per dictos Ordinarios Deputatis, intrâ terminum competentem pro Facti qualitate, ipsorum Ordinariorum aut Delegatorum suorum arbitrio, moderandum, justo impedimento cessante ostendere, ac ad legendum integraliter exhibere, nec non de articulis, de quibus Controversa fuerit, transcriptum tradere teneantur.* Integrum locum referimus, quia ad rem maximè accommodatus videtur, cum doceat 1. exhibendum Privilegium, si ab eo, cujus interest, exhibitio requiratur, 2. exhibendum ipsum Originale; id enim denotant hæc verba, *hujusmodi Privilegia... quibus se dicunt munitos, & circumstantiæ inferius notandæ.* 3. ipsi Transcripto fidem adhibendam, ubi de ipso Privilegio constat. 4. ut sine timore Originale exhiberi possit, cavendum de ipsius securitate. 5. exhibitionem faciendam non solum Ordinariis, sed etiam Deputandis ab Ordinariis. 6. præfigendum tempus ab Ordinario ut & à Delegato, intrâ quod Privilegia exhibeantur. 7. exhibendum totum, etsi de speciali articulo agatur, ut patet ex verbo *integraliter*, idque duplici ratione, 1. quia Præcedentia & Subsequentia possent articulum illum restringere. 2. quia ex ipsâ Privilegii Formâ, aliisque circumstantiis suprâ notatis, deprehendi possiet, ipsum esse falsum. GLOSSA in verbo *integraliter*.